

Oahppoplána – Jo2 boazodoallu

Sámediggi mearridan láhkaásahussan 09.02.2021, láchkavuodđu: suoidnemánu 17.b 1998 nr 61 láhka vuodđoskuvlla ja joatkkaoahpahusa birra (oahpahusláhka). §6-4 nubbe lađas.

Oahppoplánakoda: REI02-03

Gusto 01.08.2021 rájes

Oahppoplána – Jo2 boazodoallu

Oahppoplánakoda: REI02-03

Fága birra

Fágaid relevánsa ja guovddáš árvvut

Jo2 boazodoallu guoská dasa ahte doaimmahit ealáhusa ealu vuodul. Prográmmafágain lea sáhka luondduresurssain mat leat ealáhusa vuodđun, ja mo daid sáhtta hálddašit guoddevaš vugiin. Jo2 boazodoalus lea maiddá sáhka das ahte gáhttet boazodoalu sámi kulturguoddin ja geahččat boazodoalu servodatlaš oktavuodas, maiddá máilmmiviidosaččat. Prográmmafágat galget addit gealbbu bargat sámi boazodoaluin. Dat galgá leat maiddá mielde ovdánahttimin iešheanaláš ja máhtolaš ohppiid geain lea vuodđomáhttu sámi boazodoalus.

Buot fágat galget leat mielde duohtandahkamin oahpu árvovuodu. Jo2 boazodoallu galgá veahkehit ohppiid hoaidit bohcco ja dan luonddubirrása guhkesáiggi ja guoddevaš perspektiivvas, ja ahte vuhtiiváldet bohcco iešárvvu. Prográmmafágat galget maiddá váikkuhit kritihkalaš jurddašeapmái ja etihkalaš diehtomielalášvuhtii man vuodđun leat árbemáhttu, boazodoallofágalaš gealbu ja dieđa. Prográmmafágat galget maiddá addit ipmárdusa das mo ealáhus lea vuodđun kultuvrra, identitehta ja giela ovdánahttimis.

Guovddášeameanttat

Boazodoalu vuodđu

Boazodoalu vuodđu guovddášeameanttas lea sáhka luondduresurssain mat leat vuodđun árbeviroláš sámi boazodoalu eallinvuohká. Dasa gullet boazu iešbirgejeaddji eallin, guohtunšattut, guohtunareálat, johtolagat ja eará luondduresurssat maiguin boazodoalli ávkkástallá. Guovddášeameanttas lea maiddá sáhka hálddašeamis, guoddevašvuodas ja birrasa vuhtiiváldimis boazobargguin. Dasa gullá maid elliidčálgu, elliid- ja álbmotdearvvašvuhta ja biebmosihkarvuhta. Relevánta dieđa ja eamiálbmogiid árbevirolášmáhttu, fágagiella ja luondduipmárdus leat maiddá guovddáš bealit fágas.

Geavatlaš boazodoallu

Geavtlaš boazodoallu guovddášelemeanttas lea sáhka bargguin maid bokte ovdánahttet máhtu fidnosurgiiddoaimmaheamis. Das lea maiddá sáhka árbevirolašmáhtus, fágagielas, doallovugiin, árbevieruin ja etihkas. Dasa gullá maiddá teknologijageavaheapmi ja teknologijja ovdáneapmi boazodoalus ja servodagas muđui.

Boazodoallu ealáhussan

Boazodoallu ealáhussan guovddášelemeanttas lea sáhka bohcco ja eará luondduvuđot buktagiid buvttadanproseassain, mat gusket ealáhusa doibmii. Dasa gullá maiddá ovdánahttit ođđa buktagiid ja bálvalusaid boazodoalus.

Sihkarvuolta ja kvalitehta boazodoalus

Sihkarvuolta ja kvalitehta boazodoalus guovddášelemeanttas lea sáhka das mo fuolaha iežas ja earáid sihkarvuolta ja dearvvašvuolta ja biras- ja buvttadansihkarvuolta boazodoalus. Guovddášelemeanta galgá leat mielde veahkeheamen ipmirdit vuodđosihkarvuolta, rutiinnaid ja gálggaid dorvvolaš bargodoaimmaheamis. Dasa gullá maiddá kvalitehtasihkarastin gulahallamiin ja ovttasdoaimbamiin.

Fágaidrasttideaddji fáttát

Álbmotdearvvasvuolta ja eallimis birgen

Jo2 boazodoalus guoská fágaidrasttideaddji fáddá álbmotdearvvasvuolta ja eallimis birgen dasa mo duddjot posiitiiva iešgova, oadjebas identitehta boazodoallin geavtlaš ja mávssolaš barggu bokte. Boazoealáhus lea ollásit gitta luondduvuodus ja dálkkádaga variašuvnnain, ja barggadettiin prográmmafágaiguin ovdánahtto gelbbolašvuolta das ahte riehta válljet iežas dearvvasvuolta hárrái ja buoremussan bohccui, okto dahje earáiguin ovttas. Fágaidrasttideaddji fáttás álbmotdearvvasvuolta ja eallimis birgen lea maiddá sáhka das ahte čađahit bargguid dorvvolaš ja sihkaris vugiin, mii duddjo hálddašandovddu ja bargomovtta

Demokratiija ja mielborgárvuolta

Jo2 boazodoalus guoská fágaidrasttideaddji fáddá demokratiija ja borgárvuolta dasa ahte lea máhttu ealáhusa vejolašvuodain searvat demokrátalaš proseassaide ja digaštallamiidda mat gusket ealáhusa sajádahkii servodagas. Das lea maid sáhka das ahte ovdánahttit ipmárdusa das maid boazodoallu mearkkaša identitehtii, árbevieruide ja kulturábái. Dasa gullá maiddá ovdánahttit gelbbolašvuolta reflekšuvnnain, gulahallamiin ja ovttasbargguin dihtomielalacčat máhttit válljet iežas ja dasa čatnaseaddji ealáhusaid hárrái, maiddá riikkarájáid rastá.

Guoddevaš ovdáneapmi

Jo2 boazodoalus guoská fágaidrasttideaddji fáddá guoddevaš ovdáneapmi dasa mo ovdánahttit gelbbolašvuolta ipmirdit mo iežas bargu váikkuha birrasii, ja mo dálkkádat, dálkkádatrievdadeameit, sisabahkkemat ja muosehuhttimat váikkuhit boazodollui. Das lea maiddá sáhka das ahte mii gáibiduvvo olaheamis guoddevaš ovdáneami ja etihkalaš gažaldagain boazodoalus. Boazodoallofága lea oassi máilmmi luonddu- ja kulturábbi barggu sihkarastimis, ja lea mielde ovddideamen regionála ja báikkálaš kultuvrra ja buktagiid. Fágaidrasttideaddji fáddá guoddevaš ovdáneapmi guoská maid boazoealáhusa sadjái oadjebas borramuša, kvalitehtabuktagiid ja buriid vásáhusaid ja bálvalusaid lágideaddjin.

Vuodđogálggat

Njálmmálaš gálggat

Jo2 boazodoalus njálmmálaš galggat mearkkašit ahte máhtta guldalit, reflekeret ja searvat digaštallamiidda bargovugiid birra, válddahit barggaid, ja iešguđet oktavuodain fágagiela geavahit boazodollui guoskevaš fáttáin. Dat mearkkaša maiddá ahte máhtta ságaškuššat, reflekeret ja presenteret ealáhusa beroštumiid, dárbbuid ja válljemiid, ja ahte máhtta digaštallat iežas ja earáid evttohusaid ja čovdosiid.

Máhttit čállit

Jo2 boazodoalus máhttit čállit galggat mearkkašit ahte, gáibádusaid vuodul mat gustojit boazodoalus, fágagielain máhttit raporteret ja duodaštit iežas oahppama ja doaimmaid mat dasa gusket. Oassin eamiálbmot ealáhusas, galget ohpit oahppat sátnádit ja hábmet ákkastallama vai fuolahit sáhttet iežaset beroštumiid stuorraservodaga ektui. Dat mearkkaša maiddá ieža teavsttaid hábmejit

Máhttit lohkat

Jo2 boazodoalus máhttit lohkat galggat mearkkašit máhttit lohkat ja ipmirdit plánaid, geavahančilgehusaid, ávnnasdieđuid, láhkateavsttaid ja viežžat dieđuid fágateavsttain. Dat mearkkaša maiddá sáhttit oažžut oppalašgova guoskevaš lágain ja njuolggadusain ja áigegeuvdilis digaštallamiin ealáhusa ja ealáhusberoštusaid birra iešguđet mediain.

Máhttit rehkenastit

Jo2 boazodoalus máhttit rehkenastit galggat mearkkašit máhttit geavahit loguid ja rehkenastima meroštallan dihtii goluid ja boađuid buvttadeamis. Mearkkaša maiddá dahkat álkes mihtidemiid buvttadeami oktavuodas ja bardit ja dulkot tabeallaid, diagrámmaid ja álkes statistihka.

Digitála gálggat

Jo2 boazodoalus digitála gálggat mearkkašit máhttit gaskkustit ja ovdanbukti, viežžat ja lonohallat dieđuid ja kritihkalaččat árvvoštallat daid gálduid mat geavahuvvojit. Dat mearkkaša geavahit digitála reaidduid. Dás lea maiddá sáhka geavahit teknologalaš reaidduid boazodollui, árvoháhkamii ja ealáhusovdáneapmái. Dat mearkkaša maiddá ahte ovdánahtta etihkalaš dihtomielalášvuoda ja čájeha digitála árvvoštallannávccaid nu ahte čuovvu njuolggadusaid ja norpmaid

Gealbomihttomearit ja árvvoštallan

Gealbomihttomearit ja árvvoštallan boazodoallovuđot doaimmat ja buvttadeapmi

Gealbomihttomearit boazodoallovuđot doaimmaide ja buvttadeapmái

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- plánet, čadahit ja duodaštit árbevirolaš ja ođđa boazodoallovugiid barggaid, okto ja veahkkálagaid
- válddahit ja buohtastahttit iešguđetlágan árbevirolaš boazodoaluid Sámis ja eará boazodoalloguovlluin

- selvehit ja reflekteeret mo ja manne buvttadeapmi ja doallovuogit leat rievdan
- árvvoštallat riskka ja bargat dorvvolaš vuogi mielde eastadeaddji dearvvašvuodabarggu ja elliidčálggu gustovaš njuolggadusaid vuodul
- bagadit ja válddahit boazodoalu árbevirolaš vugiiguin ja fágagielain
- jámihit ja heakkahuhttit bohcco gustovaš njuolggadusaid vuodul ja reflekteeret eará eamiálbmogiid árbevirolaš heakkahuhttinvuogiid
- njuovvat industriála ja árbevirolaš vuogi mielde ja rádjat, dikšut ja vurket ávdnasiid
- ráhkkanit ja čađahit bargguid gos ávkkestallá iešguđet luondduresurssaid mat lunddolaččat ja árbevirolaččat gullet boazoealáhussii
- dovdát boazobeatnagiid iešvuodaid ja selvehit beatnatdoalu ja dasa gustovaš njuolggadusaid
- álkes vugiin máttasdoallat vuojániid, teknihkalaš ja digitála veahkkeneavvuid mat geavahuvvojit iešguđet bargodiliin
- reflekteeret ja válddahit rollaid, bargguid ja gaskavuodaid siiddas
- suokkardit ja čilget boazodoalu áididiid ja gárddiid hábmema ja geavaheami
- ságaškuššat makkár gáibádusat ja vuordámušat leat ovttárvosaš ja fáttmasteaddji fidnosearvevuhtii, ja válddahallat makkár geatnegasvuodaid ja vuoigatvuodaid bargoaddis ja bargis leat bargoeallimis

Dađistaga árvvoštallan

Dađistaga árvvoštallan galgá leat mielde oahppama ovddideamen ja gelbbolašvuoda ovdánahttimin. Oahppit čájehit ja ovdánahttet gelbbolašvuoda prográmmafágas boazodoallovuđot doaimmat ja buvttadeapmi go geavahit máhtu, gálggaid ja kritihkalaš jurddašeami go čovdet bargobihtáid fágas.

Oahpaheaddjit galgá láchčit saji oahppi váikkuheapmái ja mánggabealat bargguiguin oahppi oahppanhálu boktiit. Oahpaheaddji sáhtta bargobihtáid addit mat gokčēt mángga dahje buot prográmmafágaid. Oahpaheaddji ja oahppit galget gulahallat ohppiid ovdáneami birra prográmmafágas boazodoallovuđot doaimmat ja buvttadeapmi. Oahppit galget beassat albmanahttit maid orrot máhttimin, ja beassat reflekteeret iežaset fágalaš ovdáneami ektui. Oahpaheaddji galgá oaivadiid viidásabbo oahppama birra ja oahpahusa heivehit nu ahte oahppit sáhttet oaivadeami geavahit iežaset gelbbolašvuoda ovdánahttimii fágas.

Oppalaš árvvoštallan

Oppalašárvosátni galgá čájehit oahppi ollislaš gelbbolašvuoda prográmmafágas boazodoallovuđot doaimmat ja buvttadeapmi go oahppu loahpahuvvo. Oahpaheaddji galgá plánēt ja dilálašvuoda láchčēt nu ahte oahppit besset prográmmafágas gelbbolašvuodaset čájehit iešguđetlágan vugiiguin. Gealbomihttomeriid vuodul oahpaheaddji galgá árvvoštallat mo oahppit čájehit ipmirdeami, reflekteerendáiddu ja dáiddu kritihkalaččat jurddašit, ja mo sii iešguđetlágan oktavuodain birgejit hástalusaiiguin ja bargobihtáid čovdet. Oahpaheaddji galgá prográmmafágii boazodoallovuđot doaimmat ja buvttadeapmi árvosáni bidjat gelbbolašvuoda vuodul maid oahppi čájeha go pláne, čađaha, árvvoštallá ja dokumentere iežas fágalaš barggu.

Gealbomihttomearit ja árvoštallan boazu ja dan luonddubiras

Gealbomihttomearit bohccui ja dan luonddubirrasii

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- válddahit guohtunšattuid ja árvoštallat šattuid biebmoarvvu
- geavahit árbevirolaš máhtu eatnamiid ja guohtundiliid bagadallamis, ja válddahit mo dat geavahuvvojit boazodoallojagis
- selvehit man láhkai dálkkádatrievdadeamit sáhttet váikkuhit bohcco čálgui
- válddahit iešguđet ahkásaš ja sohkabeallásaš bohccuid anatomijja, fysiologiija ja meahtaleami ja selvehit mo dat váikkuha ellui ja siiddastallamii
- ságaškuššat doaibmabijuid mo fuolahit ovttaskas bohcco ja ealu dárbbuid iešguđetlágan diliin
- válddahit ja árvoštallat dohkke go boazu ealihanboazun vai njuovvanboazun
- buohtastahttit iešguđetge eallostruktuvrraid ja dan árvoštallat árbevirolaš máhtu ja diehtaga ektui, ja ságaškuššat mo dat váikkuha ovttaskas bohccui ja ellui
- identifiseret rohtahuvvama, dávdda ja vahága symptomaid ja evttohit doaibmabijuid mat dikšot ja eastadit daid
- válddahit iešguđetge parasihtaid, identifiseret parasihtadávdmaid ja dálkkodit parasihtaid vuostá gustojeaddji njuolggadusaid vuodul
- identifiseret boraspiriid ja boraspirevahágiid bohccui, ja árvoštallat vaháteastadeaddji doaibmabijuid

Dađistaga árvoštallan

Dađistaga árvoštallan galgá leat mielde oahppama ovddideamen ja gelbbolašvuoda ovdánahttimin. Oahppit čájehit ja ovdánahttet gelbbolašvuoda prográmmafágas boazu ja dan luonddubiras go geavahit máhtu, gálggaid ja kritihkalaš jurddašeami go galget bargobihtáid čoavdit fágas.

Oahpaheadjit galgá láchit saji oahppi váikkuheapmái ja mánggabealat bargguiguin oahppi oahppanhálu árvosmahttit. Oahpaheadji sáhtta bargobihtáid addit mat gokčēt mánga dahje buot prográmmafágaid. Oahpaheadji ja oahppit galget gulahallat ohppiid ovdáneami birra prográmmafágas boazu ja dan luonddubiras. Oahppit galget beassat albmanahttit maid orrot máhttimin, ja beassat reflekeret iežaset fágalaš ovdáneami ektui. Oahpaheadji galgá oaivadit viidasabbo oahppama birra ja oahpahusa heivehit nu ahte oahppit sáhttet oaivadeami geavahit iežaset gelbbolašvuoda ovdánahttimii fágas

Oppalaš árvoštallan

Oppalašárvosátni galgá čájehit oahppi ollislaš gelbbolašvuoda prográmmafágas boazu ja dan luonddubiras go oahppu loahpahuvvo. Oahpaheaddji galgá plánet ja dilálašvuoda lámčit nu ahte oahppit besset prográmmafágas gelbbolašvuodaset čájehit iešguđetlágan vugiiguin. Vuolggasajiin gealbomihttomeriin oahpaheaddji galgá árvvoštallat mo oahppit čájehit ipmárdusa, reflekterendáiddu ja dáiddu kritihkalaččat jurddašit, ja mo sii iešguđetlágan oktavuodain birgejit hástalusaiiguin ja bargobihtáid čovdet. Oahpaheaddji galgá prográmmafágii boazu ja dan luonddubiras árvosáni bidjat gelbbolašvuoda vuodul maid oahppi čájeha go pláne, čađaha, árvvoštallá ja dokumentere iežas fágalaš barggu.

Gealbomihttomearit ja árvvoštallan ekonomijja ja resursahálddašeapmi

Gealbomihttomearit ekonomijjai ja resursahálddašeapmái

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- árvvoštallat guđet fáktorat váikkuhit boazodoalu guoddevašvuhtii, ja ságaškuššat makkár vejolaš váikkuhusat dain leat
- válddahit fáktoriid mat váikkuhit buvttolašvuhtii ja gánnáhahttivuhtii, ja ságaškuššat bijusfáktoara ja loahppabohtosa gaskavuoda
- fievrridit álkes bušeakta ja rehketoalu, dulkot váldologuid ja selvehit guovddáš elemeanttaid ekonomijjastivremis ja dárkilis rehketoalu mearkkašumi
- presenteret álkes fitnodatplána mas vuolggasadji lea boazodoallu ja árvvoštallat gánnáhahttivuoda
- válddahit sisdoalu ja proseassa go hábme láhkamearriduvvon plánaid orohagas, ja ságaškuššat man láhkái plánat váikkuhit beaivválaš doibmii
- selvehit guovddáš lágaid ja njuolggadusaid mat muddejit boazodoalu, guovttebeallásaš šiehtadusaid ja riikkaidgaskasaš konvenšuvnnaid mat leat guoskevaččat boazodollui, ja árvvoštallat iešguđet váikkuhusaid dain
- válddahit daid hálddašanorgánaid ja eará almmolaš ja priváhta oasálaččaid mat váikkuhit boazodollui
- selvehit boazodoalloealáhusa organisašuvnnaid ja daid rolla, našuvnnalaččat ja riikkaidgaskasaččat ja reflekteeret makkár ávki dain lea ealáhussii ja servodahkii
- válddahit boazodoalu konsultašuvdnovuogatuoda ja árvvoštallat ávkki das
- válddahit boazodoalu historjjá ja mo dat lea váikkuhan dálá boazodollui
- ságaškuššat mo dálkkádatrievdadeamit sáhttet váikkuhit boazodoalu ekonomijjii ja boazodoalu guoddevašvuhtii

Dađistaga árvvoštallan

Dađistaga árvvoštallan galgá leat mielde oahppama ovddideamen ja gelbbolašvuoda ovdánahttimin. Oahppit čájehit ja ovdánahttet gelbbolašvuoda prográmmafágas ekonomijja ja resursahálddašeapmi go geavahit máhtu, gálggaid ja kritihkalaš jurddašeami go čovdet bargobihtáid fágas.

Oahpaheaddjit galgá láchčit saji oahppi váikkuheapmái ja mánggabealat bargguiguin oahppi oahppanhálu boktit. Oahpaheaddji sáhhtá bargobihtáid addit mat gokčēt mánga dahje buot prográmmafágaid. Oahpaheaddji ja oahppit galget gulahallat ohppiid ovdáneami birra prográmmafágas ekonomiiija ja resursahálddašeapmi. Oahppit galget beassat albmanahttit maid orrot máhttimin, ja beassat reflekteret iežaset fágalaš ovdáneami ektui. Oahpaheaddji galgá oaivadiid viidásabbo oahppama birra ja oahpahusa heivehit nu ahte oahppit sáhhtet oaivadeami geavahit iežaset gelbbolašvuoda ovdánahttimii fágas.

Oppalaš árvoštallan

Oppalašárvosátni galgá čájehit oahppi ollislaš gelbbolašvuoda prográmmafágas ekonomiiija ja resursahálddašeapmi go oahppu loahpahuvvo. Oahpaheaddji galgá plánet ja dilálašvuoda láchčit nu ahte oahppit besset prográmmafágas gelbbolašvuodaset čájehit iešguđetlágan vugiiguin. Gealbomihttomeriid vuodul oahpaheaddji galgá árvoštallat mo oahppit čájehit ipmárdusa, reflekterendáiddu ja dáiddu kritihkalaččat jurddašit, ja mo sii iešguđetlágan oktavuođain birgejit hástalusaiiguin ja bargobihtáid čovdet. Oahpaheaddji galgá prográmmafágii ekonomiiija ja resursahálddašeapmi árvosáni bidjat gelbbolašvuoda vuodul maid oahppi čájeha go pláne, čađaha, árvoštallá ja dokumentere iežas fágalaš barggu

Árvoštallanortnet

Oppalaš árvoštallan

Boazodoallu doaimmat ja buvttadeapmi: Oahppis galgá leat okta oppalašárvosátni
Boazu ja dan luondubiras: Oahppis galgá leat okta oppalašárvosátni
Ekonomiiija ja resursahálddašeapmi: Oahppis galgá leat okta oppalašárvosátni

Eksámen ohppiide

Boazodoallu doaimmat ja buvttadeapmi, boazu ja dan luondubiras ja ekonomiiija ja resursahálddašeapmi: Oahppi galgá váldit fágaidrasttideaddji geavatlaš eksámena mas oktasaš prográmmafágat leat mielde. Eksámen ráhkaduvvo ja sensurerejuvvo báikkálaččat. Eksámenis galgá leat ráhkkananoassi

Eksámen privatistaide

Boazodoallu doaimmat ja buvttadeapmi: Privatista galgá váldit čálalaš eksámena prográmmafágas. Fylkkagielda mearrida galgá go privatisttain báikkálaš addon eksámenis leat ráhkkananoassi

Boazu ja dan luondubiras: Privatista galgá váldit čálalaš eksámena prográmmafágas. Fylkkagielda mearrida galgá go privatisttain báikkálaš addon eksámenis leat ráhkkananoassi

Ekonomiiija ja resursahálddašeapmi: Privatista galgá váldit čálalaš eksámena prográmmafágas. Fylkkagielda mearrida galgá go privatisttain báikkálaš addon eksámenis leat ráhkkananoassi

Boazodoallu doaimmat ja buvttadeapmi, boazu ja dan luondubiras ja ekonomiiija ja resursahálddašeapmi: Privatista galgá váldit fágaidrasttideaddji geavatlaš eksámena mas oktasaš prográmmafágat leat mielde. Eksámen ráhkaduvvo ja sensurerejuvvo báikkálaččat. Eksámenis galgá leat ráhkkananoassi. Fylkkagielda mearrida galgá go privatisttain báikkálaš addon eksámenis leat ráhkkananoassi